

By, marsk og gæst

By, marsk og geest 24

Kulturhistorisk årbog for Sydvestjylland

Forlaget Liljebjerget

2012

By, marsk og geest er fagfællebedømt i henhold til Forsknings- og Innovationsstyrelsens retningslinier.

Redaktion: Mette Højmark Søvsø, Flemming Just, Kirstin Eliassen, Søren Mulvad og Mikkel Kirkedahl Lysholm Nielsen.

Lay-out: Lars Hammer.

Tryk: Wind Grafisk ApS, Haderslev.

©: 2012 Forlaget Liljebjerget.

Liljebjerget er Sydvestjyske Museers forlag.

Det blev oprettet i 1997 til minde om og med testamentariske midler fra Ellen og Christian Almhede.

Forlagets navn rækker tilbage til Anders Sørensen Vedel. Han udgav i årene 1591-92 otte bøger, der var "Prentet paa Liliebierget udi Ribe". Om disse bogudgivelser og trykkeriet se "By, marsk og geest 10" 1998.

ISBN 978-87-89827-31-5

ISSN 0905-5649

Bindets baggrundsillustration: Videnskabernes Selskabs Kort, 1811. Om dette kort, se "By, marsk og geest 13" 2001, s. 37-50.

Illustration på forsiden: Pillemaleri fra Ribe Domkirke, se s. 86.

Illustration på bagsiden: Teglsten med aftryk af barnefod, se s. 33, molling fra Krogsgård, se s. 78, knivskaft udformet som falkoner, se s. 5.

Indhold

Elizabeth den Hartog	
On six Danish knife handles or hair parters shaped like falconers	5
<i>Om seks danske knivskafter eller hårdeletere udformede som falkonerer.....</i>	26
Morten Søvsø	
De arkæologiske spor efter barndom og ungdom, leg og spil i middelalderens Ribe	28
<i>The archaeological traces of childhood and youth, play and games in Medieval Ribe</i>	40
Jonna Nielsen	
Kønsforskelle og knoglefrakturer – En undersøgelse af skeletmateriale fra det middelalderlige Odense og Ribe.....	41
<i>Gender differences and bone fractures – a study of the skeletal material from Medieval Odense and Ribe</i>	50
Kamma M. Poulsen-Hansen	
Om gammelt træ og nye dateringer – et dateret hus fra Sdr. Vejrup.....	51
<i>On the subject of old wood and some new dates – a dated house from Sdr. Vejrup</i>	54
Palle Siemen	
Under Krogsgård – arkæologiske undersøgelser 2002-2004.....	55
<i>Beneath Krogsgaard farm – archaeological investigations 2002-2004</i>	76
Palle Siemen	
En molling fra Krogsgård	78
<i>A bronze molling or washing bowl from Krogsgård.....</i>	82
Susanne Trudsø	
Ribe Domkirkes unikke pillemalier – en konserveringsmæssig udfordring	83
<i>The unique pillar paintings of Ribe Cathedral – a conservation challenge</i>	99
Jørgen Mikkelsen	
Ribes fattigforsorg i slutningen af 1700-tallet	101
<i>The poor relief system in Ribe at the end of the 18th century.....</i>	114
Søren Mulvad	
Fra magasinets gemmer – historien om en tepotte og dens ejere	115
<i>Stories from the Museums stores – the story behind a teapot and its owners.....</i>	116

Fra magasinets gemmer

– historien om en tepotte og dens ejere

Af Søren Mulvad

Genstandene, som findes i museets magasin, har næsten alle en historie at fortælle. Nogle bærer præg af mange års slid og reparationer, som vidner om, at de har været gemt, flittigt brugt og værdsat, og de gemmer ofte på fortællinger om Ribe og dens beboere gennem tiden. En af dem er en engelsk tepotte af fajance, som har tilhørt søløjtmant Jens Christian Warming, og som ad mange omveje endte på museum.

Der står en sort, nyklassicistisk tepotte fra Wedgwoodfabriken på Sydvestjyske Museers magasin. Den er repareret i låget og forsynet med en sølvtud, hvilket fortæller om mange års brug og om, at ejerne har forsøgt at vedligeholde den, når den led skade. Altså har man sat noget ind på at bevare den. Den var åbenbart et klenodie i ejernes slægt.

Tepotten kan føres tilbage til stempelpapirforhandler, tidligere søløjtnant Jens Christian Warming, som boede i et nu nedrevet hus på hjørnet af Nygade og Korsbrødregade. Han var lidt af en original, og endnu i 1938 kunne gamle ripensere huske, at han brugte at gå på gaden i sin lange slåbrok

og beskære sin hæk ved hjælp af en løjtnantssabel. Hans far, Christian Warming var student fra Ribe 1777 og blev præst i Egtved, morfaderen borgmester og byfoged Junghans i Kolding og farfaderen var værtshusholder Warming i Ribe. Jens Christian Warming blev selv født i Egtved 1798. Det er ukendt, om han havde nogen længerevarende skoleuddannelse, men traditionen fortæller, at han blev søløjtnant og deltog i kapertogterne mod engelske skibe 1807-14. Danmark havde kort forud måtte afgive sin flåde, og det er nok sandsynligt, at Warming opererede fra et af de privat udrustede kaperskibe.

Kapervæsnet var på sin vis sørøveri, men strengt

Fig. 1. Engelsk tepotte af fajance i nyklassisk stil. Fremstillet på den engelske Wedgwood fabrik. Længde: 11 cm., bredde: 9 cm., højde: 12 cm. Tuden afbrækket og erstattet af en sølvtud. Under bunden stemplet: «W (***)». Låget slået itu (ASR M7673, 7673).

A new classical style English faience teapot. Manufactured in the English Wedgwood factory. Length: 11 cm., width: 9 cm., height: 12 cm. The spout has broken off and has been replaced by a silver spout. Stamped under the bottom: "W (***)". The lid is broken.

reguleret i lovgivningen. Plakaten af 14. september 1807 og den opfølgende lov af 28. marts 1810 forbød på det strengeste kaperne at handle på egen hånd. De måtte opbringe ”Storbritanniske Skibe”, som ordene lyder i lovtæksten, men de måtte under ingen omstændigheder egenmægtigt plyndre eller beskadige disse. Et hvert opbragt skib skulle tages i havn, hvor en dommer skulle behandle sagen og både skib og fragt, hvis det blev dømt som ”lovlig prise” skulle auktioneres bort på offentlig auktion. Det var ikke alle indbragte skibe, som blev dømt ”lovlig prise”, nogle fik uhindret afsejlingstilladelse igen.

Man ved ikke, om Jens Christian Warming har købt tepotten på en af de påbudte auktioner eller, om han – trods forbuddet – har bemægtiget sig den uretmæssigt. Jens Christian Warming døde 73 år gammel i 1863. Han angives i kirkebogen ved begravelsesindførslen at have været regnskabsfører for Ribe Katedralskole og for Ribe Stifts gejstlige Enkekasse. Han var gift med Bodil Høegh (død 1878) og havde blandt andre børn datteren Lone, født 1817, som døde i barndomshjemmet i år 1900.

Lone arvede tepotten, og ”gemte dette Minde fra Faderen som en Helligdom”, som der stod i avisen 12. december 1938; men da hun ikke blev gift, kom den efter hendes død til familien Ferslew i Grønnegade. Om den befandt sig dér gennem én eller flere generationer, kan man ikke fastslå.

Tepotten kom fra familien Ferslew til Den antikvariske Samling i 1938. Det skete således:

En unavngiven engelsk dame besøgte Ribe og blev vist om på Hans Tavsens Hus, hvor samlingen den gang havde udstilling. Hun blev så begejstret for det lille museum, at hun gerne ville skænke museet en gave. Museets kustode, F. Buhl Pedersen vidste fra sin kollega, Ferslew (senere bosat i Grønnegade 23, i lejligheden på 2. sal), at hans slægtning, fru Ferslew, som boede på 1. etage Grønnegade 23 og var enke efter kontorist Hans Ferslew (1853-1936) på Dommerkoret, havde den omtalte tepotte. Den engelske dame kom på den måde i kontakt til fru Ferslew i Grønnegade, og da denne var villig til at sælge tepotten, overgik den således som gave fra den besøgende anonyme englænderinde til Den antikvariske Samling, hvor den nu findes under nr. M7673.

Kilder

Ribe Stiftstidende 12. december 1938.

SUMMARY

Stories from the Museums stores – the story behind a teapot and its owners

Many of the objects from the museums magazine conceal all sorts of stories, amongst other things about Ribe and its inhabitants down through the ages. One of them is this English faience teapot, which belonged to a sea lieutenant, one Jens Christian Warming. The lieutenant was a known character from the daily life of the town. He had taken part in privateer pirate actions against English ships 1807-14. These privateer groups carried out what was basically state sanctioned robbery on the high seas, but it was strictly regulated and all seized cargoes and ships were to be auctioned off at public auctions.

The lieutenant died in 1863 and his daughter Lone inherited the teapot, she subsequently “kept this memento from the father like a holy relic”. She never married and after her death the teapot came to the Ferslew family in Grønnegade. In 1938 the teapot was bequeathed to the museum via an English lady, who, whilst in Ribe had come into contact with the Ferslew family and got the teapot in order to bequeath it to the museum.

Søren Mulvad
Arkivleder
Varming Vesterby 9
6760 Ribe
mulvadvarming@gmail.com

